

põimukuu/sügiskuu
4/2013 august/september

Mis peab hundi kinni?

Kuidas pildistada
merd?

Müüdid ohtlikust
loodusest

Loodusesõber

Kahlajate kannul

Suvisel rannaribal näeb sadu
rändlinde

3.50 €

ISSN 1736-4531
ISSN 2228-4524

9 771736 453002

Petlikud sildid toiduainetel

autorioigus MTÜ Loodusajakiri

36

2 Juhtkiri

3 Põimukuu/sügiskuu looduses
Arne Ader

6 Sõnumeid meilt ja mujalt

11 Kohtasin kriimu

12 Loodusfoto
Rivo Tarum

14 Müüdid ohtlikust loodusest.
Loore Ehrlich kirjutab levinud loodushirmudest.

18 Matkarada
Ingrid Aus kutsub meid hilissuvisele kahlejate vaatlusele rannal.

48

50

24 Kuidas minust sai looduseuurija?

Taavi Tuuliku eluloo pani kirja **Juhani Püttsepp**.

28 Hundikindlad aiad.
Kuidas hoida sutt väljaspool uteaedu, uuris **Ulvar Käärt**.

36 Jõe turjal.
Tarmo Mikussaar rändab mööda vett.

42 Üks pühapaik
Ülendi niinepuu elujõudu imetleb **Ahto Kaasik**.

43 Lähme pildistama
Sven Začek õpetab merd jäädvustama.

47 Unistades
Ahto Kaasik

48 Kaika Lainet meenutab **Juhani Püttsepp**.

50 Malev Toom fotoaparaadiga Islandil.

52 Reisikiri
Iidse linna, Istanbuli väest räägib **Tiit Kändler**.

58 Raamaturott

60 Loodusesõbrake
Aare Baumer maadleb mädakuul keemiaga.

62 Loodusesõber võtab asja käsile
„Looduslikud” tooted ei anna rahu **Gunnel Kobale**.

64 Vaata imet!

Esikaane foto: Mats Kangur Suurrüdi

Loodusesõber

nr 4/2013

Toimetus

PEATOIMETAJA

Helen Arusoo

tel 610 4107

helen@loodusesober.ee

TOIMETAJA

Mats Kangur

mats@loodusesober.ee

TOIMETAJA

Ulvar Käär

ulvar@loodusesober.ee

TOIMETAJA

Juhani Püttsepp

juhani@emu.ee

KEELETOIMETAJA

Signe Siim

signe@loodusajakiri.ee

UUDISTETOIMETAJA

Toomas Juriado

tel 742 1186

toomas.juriado@el.loodus.ee

REKLAAM

Elo Algma

tel 610 4106

reklaam@loodusajakiri.ee

TELLIMINE

tel 610 4105

loodusajakiri@loodusajakiri.ee

Väljaandja

Endla 3, 10122 Tallinn

www.loodusajakiri.ee

MTÜ Loodusajakiri juhatuse esimees

Indrek Rohtmets

indrek@horisont.ee

Küljendus

Tiit Sermann

Trükk AS Kroonpress

Ajakiri ilmub Keskkonnainvesteeringute
Keskuse toetusel. 6 numbrit aastas.Autoriõigus MTÜ Loodusajakiri,
Loodusesõber, 2013**Kuude nimed Loodusesõbras**

Jaanuar | Südaaku

Juuli | Heinakuu

Veebruar | Radokuu

August | Põimukuu

Märts | Urbekuu

September | Sügiskuu

Aprill | Mahlakuu

Oktoober | Porikuu

Mai | Lehekuu

November | Kooljakuu

Juuni | Pärnakuu

Detsember | Jõulukuu

Suvelugemist: pakendilektüür

Mäletan, kuidas rõõmustasin, kui väikese külapoe riiulist leidsin ühe tervisliku magusa toote – kaeraküpsisepaki. Pojal oli just imelik lõõve kehale ilmunud ja seetõttu vältisin igaks juhaks kõiki kunstlikke toiduaineid. Kange tahtmine oli magusat süüa, nagu vahel ikka tekib isu ja pole aega ise küpsetada. Nähes punast kaeraküpsiste karpi kommileti ülemisel riulil, täheldasin juba kaugelt, et see on see, mida vaja. Küpsisetootja paistis tervisesõbralik: karbile oli joonistatud kolm rohelist „linnukest”, ja kiri ütles: *no artificial colours* (kunstlike värvaineteta)! *No preservatives!* (Säilitusaineteta!) *Natural flavours!* (Looduslikud lõhnaained!) See toode sobis mulle! Ostsin ära, panin kotti koos piima ja leivaga ning läksin koju. Imestasin küll, et tervisetootte kohta oli karp odav, aga olgu.

Õhtul kodus kaerakäkke krõbistades ja teed limpsides võtsin miskipärast paki uuesti kätte ja asusin uurima: mis looduslikud lõhnaained need on, mida kaanel reklaamiti. Kuid pilk jäi hoopis muule: avastasin neetult pika nimekirja ainetest kaane tagaküljel. Appi! Kust kõik need E-d siia said? Küpsisepuru jäi kurku: no kuidas-kuidas-kuidas? Ostsin ju tervisetootte? Uuris lähemalt ja nentisin: ei, valetatud

mulle pole – säilitusaineid, kunstlikke lõhnaaineid ja värvaineid siin tõepoolest pole, aga olin unustanud, et kaanel osutatud kolme kategooria alla ei mahu näiteks maitseained, paksendajad, stabilisaatorid ja muu selline. Täpselt need selle E-ainete rea moodustasidki. Uhh! ... Olin üsna kokkunenud. Tähendab, kui ostan toote „säilitusaineteta” – nagu praegusel ajal on kirjas paljudel mahlapakidel näiteks – võib seal sees peituda mustmiljon stabilisaatorit, maitseainet, värvainet jne ... Kas silte üldse usaldada ei saa? Pealtnäha kolme hüüumärgiga kaeraküpsisekarbikaas tundus ju olevat tootja abikäsi ostjale, kes otsib tervislikku toodet.

„Looduslik” kaanel ei pruugi tähendada mitte midagi. Nagu võite lugeda Gunnel Koba artiklist lk 62, on nii väga paljude toodetega. Kui tootes on välditud kunstlikke lõhnaaineid, võib seal ikkagi olla kunstlikke säilitusaineid. Kui pole säilitusaineid ja kunstlikke värve ega paksendajaid, on seal tingimata suhkruasendaja. Ja minu lemmikvariant: kui toode on „looduslike lõhna- ja värvainetega”, siis ei tähenda see, et tootes poleks kunstlikke maitseaineid, kaasa arvatud kurikuulsat lisaainet E621. Lihtsalt teadmiseks.

Helen Arusoo